

Ladislao Basauri Arzuaga

*Eibar, Gipuzkoa
(1917-2009)*

Aurkibidea

Biografia

Bittor Sarasketa kалан jaiotakoa; aital harategia izan zuen bertan. La Salle ikastetxean egin zituen ikasketak eta gazte-gaztetatik abertzaletasuna barru-barrutik bizi izan zuen. Ongi ezagutzen du gerra aurreko eta ondorengo giro politikoa; zer esanik ez abertzaletasunak herrian izan duen garapena.

Zintak

AB-272

- **Proiektua:** Egoibarra - Eibartarren Ahotan
- **Elkarrizketatzailea(k):** Alberdi Bilbao, Itziar - Sarasua Aranberri, Asier
- **Data:** 2001-03-12
- **Iraupena:** 90 min
- **Euskarria:** Hi8
- **Kodifikatzailea:** Agirrebeña, Aintzane

Pasarteak

1. Bittor Sarasketa, Errege Etxearen hornitzaile

- **Erref:** AB-272/004
- **Iraupena:** 0:01:06. **Hasi:** 00:02:39. **Bukatu:** 00:03:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak
- Ekonomia eta industria » Industria motak » Armagintza

Laburpena:

<p>Bittor Sarasketa Errege Etxearen hornitzailea zen, eskopetei zegokienez. Erregeari "tú" esaten omen zion, ez zekielako besterik. Espainia osoko noblezia etortzen zen. Eskopetak probatzen ibiltzen ziren. Probaleku handia zegoen.</p>

Transkripzioa

- Erregiari "tú" eitten zetsan?
- E?
- Erregiari...
- "Tú"! ez [ekixan] besterik eta. Eta zera zan ha, "Proveedor de la Real Casa" eskopetena. Eta horreaitik etortzen zian han... Espainia guztiko aberatsak. Badakizu ze pasatzen zan, Erregia etortzen zanian Donostiara, danak zetozen horra, markesok eta kondiok eta... Ni... Ni gaztia orduan, ta txoferrak bai, bi etortzen zian. Ta bata bajatu ta atia zabaldu urtetzeko ta sonbrerua kendu ta... Ta gero han egoten zian, ba, ixa goiz guztian. Ta han ibiltzen zian, tiroka. Hau, Urkijon semia be bai. Hamen ezkondata zeuan zera, Isasixan, ta ez zekan, ba, nora juan, ta goizetan, ba, haraxe. Egun guztian tiroka. Buum! Jarri [...] behera ta blankuori.
- Eskupetak probatzen.
- Pruebak eitten. Probadero haundixa zeuan. Mettruekin ta danakin. Ta gero etortzen zian, ba, plomeua esaten dana eurak, haundixa dakala ta txikixa dakala ta, holako katxarro bat ipintzen etsen, ta jartzen zian ta "ra-ra-ra-ra" ta buu! "Coño, pero esto está...". Egun guztia pasau.

2. "Victor Sarasqueta" lantegia; Sarasketatarrak

- **Erref:** AB-272/005
- **Iraupena:** 0:01:40. **Hasi:** 00:03:45. **Bukatu:** 00:05:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak

Laburpena:

<p>Ondo ezagutzen zuen "Victor Sarasqueta" lantegia. Bertan eraikinean jaio zen, lehenengo pisuan. Behean harategia. Gainontzeko etxeetan Sarasketatarrak bizi ziren. Sarasketatarren familia.</p>

Transkripzioa

- Zuk orduan ondo ezautuko zenduan fabrikia, ez?
- Puu! Fabrikia? Bai!
- Nun jaixo ziñan zu, parian?
- Bertan, bertan etxian.
- Bertan?
- Gu lehenengo pisuan. Ta sotanuan karnazerixia. Beste guztia... Gero, bigarrenian zera zeuan, Boni Sarasketa, Milagrosen-ta aitta, matrimonixua. Ta eskuman zeuan zera, hau, Bitor Sarasketa zaharra. Ta haren gaiñian zeuan...
- Garbiñe: Bai. Leonor... Leonor ez.
- Juli zaharrena, Irigoienekin ezkondu zana. Ha hirugarrenian. Bitorrek zekazen... Bi bider ezkondu ta zeuan Bitor zaharra. Ta lehenengua zan Boni.

- G.: Boni lehenengo semea.
- Seme bakarra. Ha ezkondu zan zerakin, Milagrosen... Consuelo Sarasketakin. Ez, Consuelo...
- G.: Consuelo Oiarzabal.
- Consuelo Oiarzabal. Aitta ez zan izan abogaua?
- G.: Bai, Lasturren uste det. Ezta? Lastur edo... hortxe.
- Sekretarixia izan zan aiuntamentukua.
- G.: Lasturkoa uste det zala.
- Ta gero bestiak euki zittuan familixia Juli, Leonor, Cristina ta Beatriz, ta Bitor.
- G.: Beatriz gaztena. Bitor gaztena.
- Ez.
- G.: Beatriz gaztena.
- Beatriz gaztena. Bitor, Juli... bestia, Critina, zerakin Aranzibiakin ezkondu zan, enpleaua zerekua, zoroetxekua edo, Zaldibarren.
- G.: A, bai. Sendagilea zan ala?
- E?
- G.: Sendagilea zan ala? Ez, administradorea.
- Administradorian... Durangoar bat.

3. Bittor Sarasketa basurdetara joaten zen

- **Erref:** AB-272/006
- **Iraupena:** 0:00:53. **Hasi:** 00:05:25. **Bukatu:** 00:06:18
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak

Laburpena:

<p>Bittor Sarasketak sortu zuen eskopeta lantegia. Azpiri baserrikoa zen.

Agustin anaia bizi zen berarekin. Ehiztariak ziren eta txakurrentzat jateko bila joaten ziren harategira. Basurdetara joaten ziren. Basurdeak nola ekartzen zituzten kotxean. Orduan beraiek bakarrik zuten kotxea.</p>

Transkripzioa

- Eta enpresia zeinnek fundau zeban?
- Bitor Sarasketak, basarrikua, Azpirikuak, hor Matsari gaiñekuak. Ta gero berakin bizi zian, zera, Agustin, anaia berana Bitorrena, mutilzaharra.
- Garbiñe: Nik ez nun ezautu.
- A! Ni etxeko nitzan. Karnazerixia, ta txakurrak zekezen ba, ta txakurreri jatekoa emotera, ba, karnazerixatikan, tripakixak garbitzen zianian-ta, txakurrendako.
- Bera kazarixa izango zan, ez?
- Buu! Basurdatara-ta ibiltzen zian orduan. Ta ekartzen zittuenian, ekartzen zittuen zerian, kotxian zerian, guardabarrosan onduan holan ipinita zerak. Gogorrak zian orduan denporetan! Kotxia eurak bakarrik, e!
- Bai, Eibarren gitxik eukiko zebe, ez?

4. Intxaur-arbolak ekartzen zituzten, eskopeten kaxak egiteko

- **Erref:** AB-272/008
- **Iraupena:** 0:02:42. **Hasi:** 00:07:43. **Bukatu:** 00:10:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Lan-prozesuak
- Ekonomia eta industria » Industria motak » Armagintza

Laburpena:

<p>Berak "Victor Sarasqueta" lantegia eraikita ezagutu zuen. Eskopeten kaxak egiteko arbolak Bittorrek berak ekartzen omen zituen. Gero, zerra handian moztu eta urteetan gordetzen zuen egurra. Prozesua nola izaten zen. Behin aitaren bila joan zen Ladislao eta gizon mordoa zeuden kaxari begira, betak aurkitu nahian.</p>

Transkripzioa

- Eta hau, Bittor Sarasketan fabrikia, noiz fundau zebe? Lehelengo basarrixan hasi zan biharrian? edo zelan izan zan basarritik hain taillar haundixa...?
- Nik taillarra inda ikusi neban. Taillar ona zekan, e!
- Horreaittik.
- Arbolak be berak ekartzen zittuan. Arbolak. Nere aitta be juaten zan berakin.
- Garbiñe: Kaxak eitteko?
- Kaxak eitteko. Ekarri —zerria be bazekan, zerra haundixa, hau baiño haundixaua—, ekarri ta tronkua ebagi ta gero tajadak ein: “rast, rast, rast”. Ta gero, urtietan gorde.
- G.: Klaro, lehortzeko. Ondo lehortzeko, klaro.
- Ta gero kapritxoso bat danian, akabo!
- G.: Klaro, klaro.
- Haura, [zera, behin] bazkaittan, ta amak: “Aitta ez da etorri ta rarua da” ta “Hor egongo da taillarrian!”, ta “Kauen, juari!”. Atia itxitta, baiña bentanatik pasatzen nitzan ni zerian. Taillar guztia pasau ta “Ez daok, ba!

Txakurrak daozen lekuan egongo dittuk zeozetan". Han zeuazen hamar lagun inguru. Lau biharrian, baiña beste guztiak begira. Zera, eskopetian zera...

- G.: Bai, katxia.

- Kaxia, topatzen...

- G.: Onena.

- Zerak, erreixak, erreixak.

- G.: A! Bai, bai, betak, ezta?

- Betak. [Batak ikusi ta "hau ez" ta beste bat ta tronko batzutan ta "rrr..." hona, ta "ra-ra" ta]... Halakoren baten topau zeben. Baiña berandu etorri zan ta. Bitor Sarasketak esan [están] "Zetara hator?", "Aitta hamen daon..." ta "Esaixok amari hamen daola!". Ostias, takarra!

- Ta nundik ekartzen zittuen arbolak?

- Enteratzen zian. Intxorrak topau ta ekarri. Erosi ta ekarri.

- Oseake intxaurra izan bihar zan.

- Ta gero honek zera zekan, makiña ipinitzen etsan makiñan holan ta "rrrrrr" tajadia, tajadia, tajadia. Ta gero zerak ein, kulatak ein. Makiña zeuan gero. Lehelengo ha zera eitten zan, limiakin forma guztia.

- G.: Bai, eskuz, bai.

- Gero etorri zian kopixadorak. Ta ipini hiru kopixadora ta "rrrrr". Bai, ba, gero, ba... Hasi zan, taillar guztiak hasi zian ipintzen, ta gero ipini zeban [honek], e... zein da zerian [...] zebana, Txontan? Zelan da bera? Harek danendako eitten zeban. Danak zertu.

- Ta egurra ze izan bihar zan, espeziala, orduan?

- Intxorra.

- G.: Klaro, ona.

- Ta gero, ba, betak. Ta horrek kapritxosuok, ba, batek ikusten zeban "He visto uno más bonito y no sé qué" ta zera ta... haxen billa.

5. Lehen lantegian bertan saltzen ziren eskopetak

- **Erref:** AB-272/009

- **Iraupena:** 0:01:55. **Hasi:** 00:10:25. **Bukatu:** 00:12:20

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Industria motak » Armagintza
- Ekonomia eta industria » Lan-baldintzak

Laburpena:

<p>Lehen lantegietan bertan egoten ziren eskopetak, 100 edo gehiago, ilaran jarrita, eta bertatik saltzen zituzten. Gaur egun debekatuta dago lantegietan eskopetak saltzea. Eskopeta erosteko asmoz etorri zen katalan bati lagundu zion behin, baina dendan erosteko esan zioten. Segurtasun-neurriak ere gaur egun handiagoak dira, eta askok horregatik utzi diotela eskopetak egiteari dio.</p>

Transkripzioa

- Ta eskopetak egoten zian han zerian, lehelengo pisuan, puf! Ehun edo berrehun eskopeta, txingiliska danak zerian, "ra-ra-ra-ra". Etortzen zanak "¿Qué quieres? Aquí tienes las escopetas". Ta orduan, ba, juan ta pagau eitten zan, gaiñera, bertan. Ta ezebez. Oin ez detsue saldu be eitten oin. Ez dabe saltzen oin fabriketan! Oin zerera juan bihar zara, Betoñonera edo... Gero, papela han ta papela hemen ta... Ta tokau jatan behin, Estaziñuan naola, katalan bat kotxian. "Raa" etorri zan zerian, [...] barrittikan. Ta

“Oiga, quisiera comprar una escopeta y ¿dónde hay escopetas?” ta “Aiba dios! Honek armau jestak potajia!”. Betoño, Betoño, Betoño, baiña zerera eruan neban, Carreraseneko onduan zer zeuan hori...?

- Garbiñe: Carreras? Hemen... Otaola bide [...]?

- Bai, zelan da, hor... Grulla edo zer dan... Ez, Grulla edo beste bat. Holako bat.

- Laurona edo?

- Lauronara juan nitzan. Ta “Zu —neskiari, ofizinan zerian zeuanari—hau katalana da ta hau eskopetia erosteko asmuakin dator”, ta “Ez, ez, ez, ez, eskopetia erosteko juan bihar da Askasibarrenera edo zerera, Betoñonera”, ta “Esaixozu ba berari”. Ta esan etsan berari erderaz ta, bueno. Ta esan etsan berak “Para eso compro en Barcelona”.

- Bai ba.

- Holaxen esan etsan “Compro en Barcelona. Menos líos”.

- Baiña fabriketan oin prohibiduta dao.

- Soltauta egoten dia. Lehen eskaparatian egoten zian zerak, karabinak eta eskopetak eta kartutxuak. Oin ez. Danak gordeta. Ta gero zerak, bentanak be zertu ein bihar izan dittue oin saltzen dan lekuan, blindau. Horreaittik laga detse eskopetero morduak eskopetiari. Bentana guztiak eta atia be blindaua ta...

6. Eskopeta lantegi inportanteenak; Sarasketa eta Ugartetxea

- **Erref:** AB-272/010
- **Iraupena:** 0:00:40. **Hasi:** 00:12:20. **Bukatu:** 00:13:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Industria motak » Armagintza

Laburpena:

Eibarko eskopeta lantegi inportanteena "Victor Sarasqueta" zen, Errege Etxearen hornitzaile ere bazen eta. Ugartetxea ere inportantea. Non zegoen.

7. "Kale barrixa" nolakoa zen

- **Erref:** AB-272/014
- **Iraupena:** 0:02:14. **Hasi:** 00:14:40. **Bukatu:** 00:16:54
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Kaleak, plazak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak

Laburpena:

"Kale barrixa" nolakoa zen. "Ibargain"ek bertan probatzen omen zituen idiak, harrizko zoruan, aldapa gora. Ze denda eta eraikin zeuden: ile-apaindegia, estankoa, inprenta... bakoitzaren inguruko azalpenak ere ematen ditu.

8. "Kale barrixa"n zeuden eraikinak

- **Erref:** AB-272/015
- **Iraupena:** 0:02:04. **Hasi:** 00:16:54. **Bukatu:** 00:18:58

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Kaleak, plazak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak

Laburpena:

"Kale barrixa"n zer zegoen: taberna, Juan Jose Sarasketaren lantegia, Lasaren torloju-lantegia. Goitik behera, errebuelta hartuta, "kobradoriana" eta etxegina. Lamarianotarrak. Eta beherago Etxezarraga; eskopetak eta pistolak saltzen zituen.

9. Koadrilen arteko pikeak

- **Erref:** AB-272/016
- **Iraupena:** 0:01:30. **Hasi:** 00:18:58. **Bukatu:** 00:20:28
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Inguruko herriak eta auzoak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak

Laburpena:

"Kale barrixa"n koadrila bat zuen goian eta beste bat behean. Borrokak izaten ziren. Jardinetara joateko ia baimena eskatu behar; han bazen Julian izeneko morrosko bat. Pikeak. Eurak fraideetakoak ziren eta besteak Eskola publikokoak.

10. Fraideek zigorrik ez euskaraz hitz egitearren

- **Erref:** AB-272/019
- **Iraupena:** 0:01:26. **Hasi:** 00:22:00. **Bukatu:** 00:23:26
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Fraideak
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Gertaera izugarriak eta ezbeharrak

Laburpena:

Mutilak bakarrik ibili ziren fraideekin. Eskolan erdaraz egiten zuten; jolas orduan euskaraz egin arren, ez zieten ezer esaten. Binan-binan jaisten ziren eskolatik, fraide bakoitza bere ikasleekin. "Mandarinia" esaten zioten fraidea. Ez zen kotxe askorik ibiltzen, baina mutil gazte bat kotxeak harrapatuta hil zen.

11. La Salleko zuzendaria: Luis fraidea

- **Erref:** AB-272/020
- **Iraupena:** 0:01:14. **Hasi:** 00:23:26. **Bukatu:** 00:24:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Fraideak

Laburpena:

La Salleko fraideak ("korazonistak"); "babero" antzekoa zuten jantzian. Batxilerra ere irakasten zuten. Luis fraidea zen zuzendaria, frantsesa. Meritu handia zuela esaten zuten. Fraideetatik Armeria Eskolara pasatzen ziren denak.

12. La Salleko fraideen eskola; markesaren lur-sailak

- **Erref:** AB-272/021
- **Iraupena:** 0:01:25. **Hasi:** 00:24:40. **Bukatu:** 00:26:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:

La Salleko fraideen ikastetxea Isasi kalean zegoen. Ingurua nolakoa zen. Handik markesaren etxerainoko (Markeskoa) lur-sail guztiak markesarenak ziren. Eliza handia, eskolak eta kapilaua, don Gabriel. Lur-sailen administratzailea. Elgetako bide alderantz, lorategiak. Zuhaitz handiak omen zeuden. Hango zuhaitz bat Itziarren dagoela uste du.

13. Isasiko markesaren inguruko kontuak

- **Erref:** AB-272/022
- **Iraupena:** 0:01:10. **Hasi:** 00:26:05. **Bukatu:** 00:27:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak
- Herria, azpiegitura » Garraioak » Trenak

Laburpena:

Isasiko markesa Madrildik trenez etortzen zen eta txoferra kotxez bidaltzen zuen. Debara edo Donostiara ere trenez joaten omen ziren. Orduko trenak: pullman-a. Markesaren lur-sailak; baserriak ere bazituen.

14. Mojen eraikinak

- **Erref:** AB-272/026
- **Iraupena:** 0:00:52. **Hasi:** 00:34:08. **Bukatu:** 00:35:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eraikuntza erlijiosoak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Mojak

Laburpena:

Mesedeetako mojak gerraostean etorri ziren, baina eraikina lehen ere mojena zen. Errepidearen gainetik zubia zeukaten. Ingurua nolakoa zen.

15. Batzokiaren eraikina gerra aurretik; bizitako aldaketak

- **Erref:** AB-272/028
- **Iraupena:** 0:02:04. **Hasi:** 00:38:16. **Bukatu:** 00:40:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak
- Politika » Jarrera politikoak » Alderdien egoitzak

Laburpena:

Batzokia zegoen eraikina nolakoa zen gerra aurretik eta nortzuk bizi ziren. Rafael Arizmendi, tailer jabea. Lehenengo pisuan, Olano eta Zubiate, alkate izandakoa. EAJk hartu eta obra egin ostean Emakumeen saila eta kafetegia non jarri zituzten. Karlistena zen eraikina eta akzioekin erosi omen zuten. Gero, errexisatuta ere egon zen gerra garaian. Sarreran farmazia (Larrañaga) ere egon zen garai batean.

16. Lehenengo Batzokia Trinketean

- **Erref:** AB-272/029
- **Iraupena:** 0:03:40. **Hasi:** 00:40:20. **Bukatu:** 00:44:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak
- Politika » Jarrera politikoak » Alderdien egoitzak

Laburpena:

Lehenengo Batzokia ez zuten ezagutu, baina Trinketean egon ei zen, bigarren pisuan. Trinkete hori non zegoen. "Trokaolaneko" zubia. Inguruetan zeuden eraikinak eta bertan bizi zen jendea. Trinketea nolakoa zen; eraikin estua eta luzea. "Fomento". Sarasketaren denda. "Bar Moderno"; Javier Castañón zen jabea. Batzokia gero "Muñoanera" pasa zen. Afiliatu gutxi zeuden orduan, gehienak sozialistak ziren Eibarren eta. Gero beste Batzokia akzioekin erosi zuten.

17. Batzokiaren eraikina EAJk hartu zuen sasoia

- **Erref:** AB-272/032
- **Iraupena:** 0:02:15. **Hasi:** 00:44:55. **Bukatu:** 00:47:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Jarrera politikoak » Alderdien egoitzak

Laburpena:

Batzokiaren eraikina nolakoa zen EAJk erosi zuenean. Behean denda. Lehenengo solairuan bulegoak. ELA. Bigarren solairuan kafetegia. Atzealdean frontoia. Hirugarren solairuan Emakumeen saila. Batzokiko frontoia nolakoa zen. Antzokia ere bazuen. Palkoetatik gora atezainaren gelak.

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com